

Terorismus jako součást hrozeb

Robert Rajci

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Robert Rajci
Osobní číslo:	L22574
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Terorismus jako součást hrozeb

Zásady pro vypracování

- Definujte základní pojmy týkající se terorismu.
- Uveďte hlavní historické aspekty vzniku terorismu.
- Vypracujte preventivní opatření na hrozící teroristickou událost.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu. Historie*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1724-6.
2. FAGEL, Michael J. a HESTERMAN, Jennifer L. (ed.). *Soft targets and crisis management: what emergency planners and security professionals need to know*. Boca Raton: CRC Press, Taylor & Francis Group, [2017]. ISBN 9781498756327.
3. FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
4. NEKOLA, David. *Islám a terorismus*. Vydání: první. V Pstruži: Lukáš Lhotán, 2017. ISBN 978-80-906030-8-0.
5. SMOLÍK, Josef. *Psychologie terorismu a radikalizace: jak se z beránek stávají vlci*. Vydání: první. V Brně: Mendelova univerzita, 2020. ISBN 978-80-7509-723-1.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 02.05.2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou terorismu jakožto stále přítomné hrozby, která se stále vyvíjí. Cílem práce je poukázat na možnou situaci, na kterou nejsou složky integrovaného záchranného systému připraveny a identifikovat hlavní rizika ohrožující danou oblast a navrhnout opatření. V teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy související s terorismem, popsán jeho historický vývoj, typologie, motivace teroristů, způsoby financování i boj proti terorismu. Práce se rovněž věnuje jednotlivým typům útoků a hrozeb, od žhářství po zbraně hromadného ničení. Praktická část je rozdělena na dvě poloviny. První je zaměřena na scénář fiktivního teroristického útoku za použití biologické bojové látky a na základě tohoto scénáře je analyzována činnost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému. Druhá polovina praktické části se věnuje analýze rizik v kalkulátoru pro podporu tvorby analýzy rizik Riskan, který umožnil efektivně posoudit jednotlivá rizika a vyčíslit míru zranitelnosti jednotlivých aktiv vůči konkrétním hrozbám.

Klíčová slova: analýza rizik, scénář terorismus, terorista, útok

ABSTRACT

This bachelor's thesis deals with the issue of terrorism as an ever-present and evolving threat. The aim of the thesis is highlight a potential situation for which the integrated rescue System may not be prepared and to identify the main risks threatening the area and to propose appropriate measures. The theoretical part of the thesis defines basic concepts related to terrorism, describes its historical development, typology, motivation of terrorists, methods of financing and combating terrorism. It also discusses the various types of attacks and threats, ranging from arson to weapons of mass destruction. The practical part focuses on a fictional terrorist attack scenario using a biological warfare agent. On the basis of this scenario, the activities of individual components of the integrated rescue system are analysed. The second part of the practical section of the thesis is devoted to the risk analysis in the Riskan risk analysis calculator, which allowed an effective assessment individual risks and quantified the level of vulnerability of individual assets to specific threats.

Keywords: Risk Analysis, Scenario Terrorism, Terrorist, Attack

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce panu prof. Ing. Dušanu Vičarovi, CSc. za ochotu, trpělivost a poskytnutí cenných rad při konzultaci k bakalářské práci.

Velké díky patří mé rodině, která mi byla psychickou podporou po celou dobu bakalářského studia.

V neposlední řadě děkuji své milované přítelkyni, která mi byla vždy oporou.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE TERORISMU	13
1.1 DEFINICE TERORISMU	13
1.2 DEFINICE TERORISTY	14
1.3 TERORISTICKÁ MOTIVACE	14
1.4 TERORISTICKÝ SKUTEK	15
1.5 TERORISTICKÁ SKUPINA	16
2 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU.....	17
2.1 HISTORICKÁ ETAPA	17
2.2 NACIONALISTICKÁ ETAPA	17
2.3 ETAPA VÁLEK.....	18
2.4 ETAPA STUDENÉ VÁLKY	18
2.5 ETAPA STUDENÉHO MÍRU	19
3 TYPOLOGIE TERORISMU	20
3.1 PRAVICOVÝ TERORISMUS	21
3.2 LEVICOVÝ TERORISMUS	22
3.3 NACIONALISTICKÝ TERORISMUS	22
3.4 ENVIRONMENTÁLNÍ TERORISMUS.....	23
3.5 NÁBOŽENSKÝ TERORISMUS	23
3.6 MONOTEMATICKÝ TERORISMUS	24
3.7 PSYCHOPATOLOGICKÝ TERORISMUS.....	24
3.8 KRIMINÁLNÍ TERORISMUS	25
4 SPOJENCI A FINANCOVÁNÍ TERORISMU	26
4.1 FINANCOVÁNÍ TERORISMU	26
4.2 DŮLEŽITOST SPOJENCŮ	27
4.3 STÁTEM SPONZOROVANÝ TERORISMUS	27
5 BOJ PROTI TERORISMU	28
5.1 BOJ PROTI TERORISMU NA ÚROVNI ČR	28
5.1.1 Stupně ohrožení terorismem	28
5.2 ÚROVEŇ REGIONÁLNÍ.....	29
5.2.1 Rada Evropy	29
5.2.2 Evropská unie.....	30
6 TYPY TERORISMU	31

6.1	ŽHÁŘSTVÍ.....	31
6.2	STŘELNÉ ZBRANĚ	31
6.3	BRANÍ RUKOJMÍ.....	32
6.4	CHEMICKÝ, BIOLOGICKÝ, RADIOLOGICKÝ A JADERNÝ TERORISMUS	32
7	DÍLČÍ ZÁVĚR.....	34
II	PRAKTICKÁ ČÁST	35
8	SCÉNÁŘE TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ	36
8.1	POPIS NEBEZPEČNÉ LÁTKY – METHIDATHION.....	38
8.2	MODELOVÁ SITUACE	38
8.2.1	Činnost Hasičského záchranného sboru	40
8.2.2	Činnost Zdravotnické záchranné služby.....	41
8.2.3	Činnost Policie	41
9	ANALÝZA RIZIK POMOCÍ PROGRAMU RISKAN	43
9.1	ZMAPOVÁNÍ AKTIV V OKOLÍ LETIŠTĚ.....	44
9.2	ANALÝZA HROZEB.....	46
10	NÁVRHOVÉ OPATŘENÍ.....	50
	ZÁVĚR.....	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
	SEZNAM OBRÁZKŮ	55
	SEZNAM TABULEK.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57

ÚVOD

Terorismus představuje v současné době jedno z nejzávažnějších a nejdiskutovanějších bezpečnostních rizik, které se dotýká jak mezinárodního, tak i národního prostředí. Jeho projevy a důsledky mají zásadní dopad na bezpečnost jednotlivců, stabilitu států i chod společnosti. Terorismus není pouze násilným činem, ale i psychologickou zbraní, která má za cíl vyvolat strach, nejistotu a narušit stabilitu společnosti. Právě schopnost terorismu narušit rovnováhu veřejného pořádku a ovlivnit každodenní život obyvatelstva z něj činí fenomén, kterému je třeba věnovat zvýšenou pozornost. V posledních letech se teroristické aktivity značně pozměnily. Od útoků organizovanými skupinami se přechází k formám často realizovaným pouze jednotlivcem nebo menší skupinou, která využívá moderní technologie. Součástí této změny je i rostoucí riziko použití zbraní hromadného ničení, které mohou mít v případě útoku katastrofální následky pro obyvatelstvo i životní prostředí.

Cílem této práce je komplexně analyzovat problematiku terorismu, včetně jeho definic, historického vývoje, typologie, motivace teroristů či způsobu financování. Teoretická část práce tvoří nezbytné informace pro pochopení aktuální situace a vývoje v této oblasti. Praktická část je zaměřena na vytvoření a rozbor modelové situace – teroristického útoku biologickou bojovou látkou na festivalu konaném na menším letišti ve městě Vyškov. V rámci scénáře jsou analyzovány jednotlivé složky integrovaného záchranného systému a jejich reakce na krizovou situaci. Dále je provedena analýza rizik pomocí kalkulátoru pro podporu tvorby analýzy rizik Riskan, který umožňuje posoudit potencionální dopady útoku na obyvatelstvo, infrastrukturu a životní prostředí v okolí daného místa.

Tato práce si klade za cíl přispět k hlubšímu porozumění problematice terorismu a zvýšit povědomí o možných rizicích spojených s využitím neobvyklých metod útoku. Kombinací teoretického základu a vytvořeného scénáře nabízí práce konkrétní poznatky a doporučení, která mohou být využita ve zvyšování připravenosti složek integrovaného záchranného systému na takové situace. Vzhledem k neustálému vývoji terorismu je klíčové, aby byly složky integrovaného záchranného systému připravené i na netypické teroristické útoky. Práce zároveň zdůrazňuje nutnost důkladné koordinace mezi složkami krizového řízení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY TÝKAJÍCÍ SE TERORISMU

Vymezení základních pojmů souvisejících s terorismem nám přibližuje, jak tento fenomén vznikl, jak funguje a co vypovídá o lidském chování. Zároveň ukazuje, proč se pojem „terorismus“ začal vnímat spíše jako hrozba než jen jako riziko.

1.1 Definice terorismu

Slovo terorismus pochází z latinského slova *terrere*, což znamená „zastřáshit“ nebo „vyděsit“. (Matusitz, 2012)

„Terorismus je označována činnost, která je ve své podstatě antidemokratická, nelegální, konspirativní a destruktivní, kde se násilí stává hlavním prostředkem k dosažení různorodých politických cílů.“ (Danics, 2002).

Tím, jak se společnost vyvíjí se vnímání terorismu mění. Mezitím co v období Francouzské buržoazní revoluce byl teror považován za legální nástroj státu k přemožení politické opozice, tak v dnešní době je považován za nemorální a nezákonnou formu vyznávání násilí. Existuje mnoho definic terorismu, ale každá se od sebe něčím liší. Důvodem pro vytváření tolika definic je snaha vůdců, expertů, vlád, vědců či institucí o vymezení obsahu daného jevu, definování legislativních opatření, které vedou k jeho potlačování a poznání jeho příčin. Přes intenzivní snahu mnoha významných subjektů či institucí se nedaří vytvořit jednotnou definici, kvůli odlišnosti kultur, ekonomických zájmům, historických aspektů nebo politickým podmínkám. (Ivor, 2014)

Jedna z nejčastěji používaných definic pro terorismus zní: *„Terorismus je plánované a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.“* (Ministerstvo vnitra české republiky, 2009)

Vedle této definice terorismu existují stovky dalších. V roce 1980 byla v USA, v zemi, která se stává nejčastějším cílem teroristických aktivit, vytvořena definice terorismu, jež se skoro okamžitě stala vzorem pro posuzování a hodnocení teroristických činů: *„Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.“* (Ministerstvo vnitra české republiky, 2009)

1.2 Definice teroristy

Terorista bývá hluboce přesvědčen o morální oprávněnosti svých cílů a považuje násilné či jinak radikální prostředky, které volí k jejich dosažení, za legitimní. Osoby nebo skupiny, které vnímá jako překážku k naplnění svého záměru, často redukuje na zjednodušené, nepřátelské stereotypy. Ve snaze vyvolat společenskou, náboženskou nebo politickou změnu pak útočí buď přímo na tyto konkrétní oponenty, nebo na jiné cíle, které mohou sloužit jako symboly, s cílem získat pozornost veřejnosti a podtrhnout naléhavost své ideologie.

Teroristé jsou velmi racionální aktéři. Neexistuje žádný přesvědčivý důkaz, že by teroristé byli nenormální, psychotičtí nebo trpěli poruchami osobnosti. V posledních několika letech se na zmařených teroristických spiknutích podíleli bezúhonní občané, kteří byli vzdělání, patřili ke střední nebo vyšší třídě a věnovali se své práci a rodině. (Fagel a Hesterman, 2017)

Teroristé neustále vyhledávají inovativní způsoby, postupy a objekty svých útoků, aby dokázali obejít stále sofistikovanější bezpečnostní opatření. Současné trendy v terorismu proto vedou k zaměření na útoky proti civilistům na veřejně přístupných místech (tzv. měkké cíle). (Bezpečnostní informační služba, c2025)

1.3 Teroristická motivace

Terorismus se v některých případech může stát nejen vášní, ale i profesní dráhou. Terorističtí vůdci často zneužívají lidskou zranitelnost a stav sociální anomie, které proměňují ve strategické nástroje. Džihád může na některé jednotlivce či skupiny působit návykově a u tzv. „profesionálních“ teroristů se původní ideologická motivace může postupně měnit v touhu po finančním zisku, moci, společenském statusu nebo mediální pozornosti. Ještě před tím, než se jedinec přidá k teroristické organizaci a aktivně se zapojí do násilného boje, je vystaven určité formě ovlivňování. Co však konkrétně způsobí, že se z otce, dcery, studenta nebo například univerzitního pedagoga stane radikalizovaný džihádista, zůstává často nejasné. V této souvislosti se hovoří o možnosti preventivní deprogramace – specifické intervence, která buď naruší šíření radikální islamistické ideologie, nebo omezí vliv protistrany.

Existují tři obecné teorie o tom, co motivuje jedince k členství ve skupině, bez ohledu na typ organizace:

- a) Teorie instinktu: Teorie členství ve skupině je spíše funkcí instinktů než vědomých, záměrných a racionálních činností.
- b) Teorie posilování: Na rozhodnutí být členem skupiny má velký vliv znalost odměn z jejího minulého chování.
- c) Kognitivní teorie: Na příslušnost ke skupině má větší přesvědčení a očekávání osob ohledně budoucích odměn, nikoliv možné důsledky.

Pochopení motivace k připojení se k teroristické skupině je důležité pro vyjádření protiargumentů při náboru a pro nabídku alternativ pro ty, kteří jsou náchylní k poselství násilí a nenávisti. Celkový pohled na vyspělou skupinu/korporaci, jako je Hizballáh, může být ohromující, pokud jde o zapojení a narušení. Avšak prozkoumání skupiny až k jednotlivým členům a jejich motivacím by mohlo být významné pro rozloučení skupiny zevnitř. V postmoderní společnosti se ukazuje, že změn na mikroúrovni jsou mnohem silnější než změn přijaté na makroúrovni. (Fagel a Hesterman, 2017)

1.4 Teroristický skutek

Teroristický skutek se dá vysvětlit jako množina vyjmenovaných činů, které svým kontextem či podstatou mohou vážně ohrozit chod konkrétního státu nebo mezinárodní organizace. U vnitrostátních právních úřadů se jedná o skutky s úmyslem:

1. Útokem na lidské životy s úmyslem usmrtit.
2. Útoky na psychiku osob.
3. Vážně zastrašit obyvatelstvo.
4. Brání rukojmí nebo únosy.
5. Útoky na kritickou infrastrukturu s úmyslem způsobit ekonomické ztráty.
6. Použití jaderných, biologických nebo chemických zbraní.
7. Ohrožení dodávek elektrického proudu, vody a dalších důležitých, strategických surovin. (Ministerstvo vnitra české republiky, 2009)

1.5 Teroristická skupina

Dalším projevem teroristické činnosti je činnost organizované skupiny, kterou tvoří nejméně dvě osoby, jež se spojily za účelem dlouhodobé spolupráce a podnikají konkrétní kroky směřující k uskutečnění teroristických útoků. (Ministerstvo vnitra české republiky, 2009)

Za teroristickou skupinu jsou považovány takové organizace, které usilují o dosažení politických či společenských cílů prostřednictvím nezákonného použití síly a násilí namířeného proti civilnímu obyvatelstvu nebo vládě. (Berka, 2017)

Teroristické skupiny lze vnímat jako zvláštní typ tajných společností, které často vykazují rysy sekty a rozvíjejí kontrakulturu. (Nešpor, 2020)

Teroristické skupiny cíleně oslovují zranitelné mladé jedince, které aktivně zapojují do plánování útoků, šíření propagandy a podněcování násilných činů. Proces radikalizace u mladých osob často probíhá prostřednictvím internetu. (Evropský parlament, 2025)

2 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU

Termín terorismus je poměrně moderní a v historických textech jej nenajdeme. Začal se používat až v novějších dějinách. Nicméně činy odpovídající charakteristikám terorismu se vyskytují už od dávných dob. (Řehák et al, 2008)

Historii terorismu podle jednotlivých etap můžeme rozdělit následně:

1. Historická etapa – trvající do konce 17. století.
2. Nacionalistická etapa – probíhající od 18. století až do roku 1913.
3. Etapa válek – probíhající od roku 1914 do roku 1945.
4. Etapa studené války – probíhající 1946 až 1989.
5. Etapa studeného míru – trvající od roku 1990 až po současnost. (Řehák et al, 2008)

2.1 Historická etapa

Termín terorismus je relativně nový, a proto není překvapivé, že dlouho předtím, než se úmyslné teroristické útoky na civilisty začaly označovat tímto pojmem, existovalo pro tuto taktiku mnoho různých názvů. Čínští vojevůdci Sun-C a Sun Pin popisovali ve svých pracích reálné tažení s využitím postupů působením teroru formou terorismu. Podobné to bylo od dob římské říše až do konce 17. století, kde se přemýšlelo o neobvyklém použití vojenských sil v rámci tzv. ničivých válek. Další z takových skupin byl kult asínů (od slova assassin, tedy úkladný vrah). Tato sekta vysílala jednotlivce nebo malé skupiny bojovníků, aby dýkou zavraždili nepřátelské vůdce. Assani se vnímali jako boží poslové a své činy považovali za božské poslání. K dosažení stavu náboženské extáze údajně užívali hašiš a následně zabíjeli nejen křesťany, ale i muslimy, které pokládali za nepřátele své víry a sekty. (Řehák et al, 2008)

2.2 Nacionalistická etapa

Během nacionalistické etapy, zejména v její druhé polovině, došlo k výrazné proměně motivů násilných činů s teroristickými rysy. Lidé žijící v mnohonárodnostních státech si začali více uvědomovat svou příslušnost k určité skupině a začali si sami volit své vůdce. Tento proces postupně vedl k rozmachu mezinárodního politického násilí, které dnes mnozí vnímají jako precedent pro současné chápání terorismu. Pachatelé těchto činů byli často označováni jako anarchisté, kteří využívali individuální atentáty či bombové útoky proti

vojenským jednotkám, policii a soukromým bezpečnostním složkám v průmyslu. Tyto metody sloužily nejen k upoutání pozornosti, ale také k boji proti narůstajícím ekonomickým nerovnostem a sociálním rozdílům, které přinesla průmyslová revoluce. (Řehák et al, 2008)

2.3 Etapa válek

Za symbolický počátek druhé etapy lze považovat atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este v roce 1914. Identifikace teroristických prvků v období poznamenaném světovými válkami je však složitá. Až do konce druhé světové války bylo násilí proti civilistům převážně součástí vyhlášených konfliktů, zatímco terorismus se odehrává mimo oficiální válečná střetnutí. V kontextu válek tak lze terorismus vnímat jako extrémní formu násilí s cílem donutit protivníka k podřízení. Násilí na civilním obyvatelstvu bylo v této době všudypřítomné a často porušovalo ženevské úmluvy, jak dokládají například rozsáhlé etnické čistky během druhé světové války. (Řehák et al, 2008)

2.4 Etapa studené války

Od konce druhé světové války lze sledovat výrazný nárůst výskytu teroristických aktivit. Vedle tradičních forem se objevily i nové způsoby provedení útoků, včetně únosů a sebevražedných atentátů. Období studené války bylo charakteristické rozvojem mezinárodního terorismu, což úzce souviselo s rostoucí angažovaností velmocí v regionálních konfliktech. V této době také výrazně vzrostl počet útoků s vysokým počtem obětí a zraněných. (Řehák et al, 2008)

Tabulka 1 Trend nárůstu teroristických útoků v období 1968-1988

Rok	Počet útoků	Osob zabito	Osob zraněno
1968	98	28	169
1978	222	138	375
1988	369	702	1832

(Zdroj: Řehák, 2008)

V období let 1968 až 1988 výrazně vzrostl počet různých typů teroristických útoků, zejména ozbrojených a bombových atentátů či únosů. Nově se přidaly žhářské útoky a brání rukojmích.

Tabulka 2 Rozšíření typů teroristických útoků v letech 1968-1988

Rok	Ozbrojený útok	Žhářství	Sebevražedný útok	Brání rukojmí	Bombový útok	Přepadení	Únos	Nekonvenční útok	Ostatní
1968	7	0	4	0	80	6	1	0	0
1978	40	2	19	11	129	1	15	5	0
1988	34	5	36	10	246	4	32	1	1

(Zdroj: Řehák, 2008)

2.5 Etapa studeného míru

Současná vývojová etapa terorismu začala po skončení studené války a trvá dodnes. Toto období bývá označováno jako „studený mír“, což reflektuje skutečnost, že i přes formální ukončení bipolárního konfliktu přetrvává výrazné bezpečnostní napětí. To se promítá do četných ozbrojených konfliktů, jež jsou vedeny v rámci globálního boje proti terorismu.

Zásadní proměnou této fáze je změna motivačního rámce teroristických aktivit. Zatímco ideologicky podmíněný terorismus ustoupil do pozadí, do popředí se dostávají motivy náboženské a nacionalistické. Tento posun se výrazně odráží nejen ve výběru cílů, ale i ve volbě metod a prostředků útoků. Symbolickým momentem této transformace byl útok japonské sekty Óm šinrikjó, která 20. března 1995 vypustila v tokijském metru nervově paralytický plyn sarin, čímž představila novou formu teroristické hrozby spojené s použitím chemických zbraní.

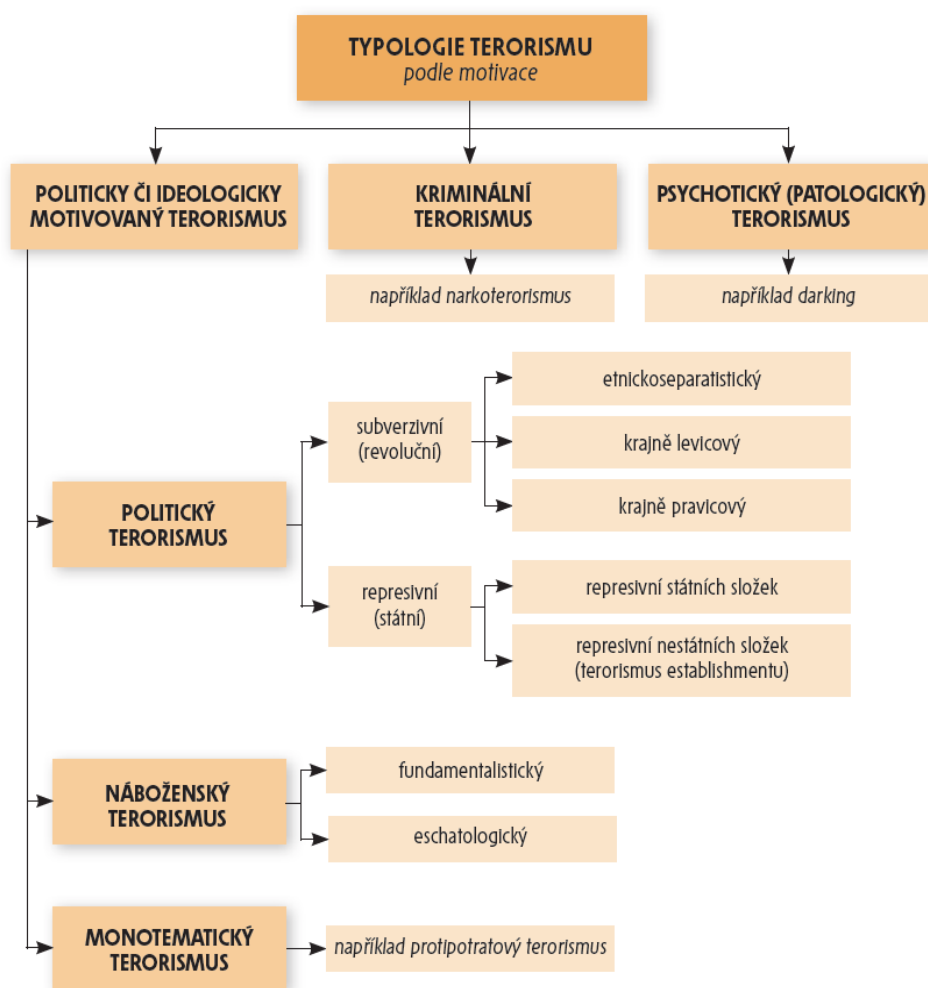
Od přelomu 20. a 21. století je mezinárodní terorismus stále častěji vnímán jako specifická forma ozbrojeného konfliktu. Tato fáze je charakterizována rostoucím využíváním vyspělých technologií, zejména v oblasti komunikace – mobilních telefonů a internetu. Právě dostupnost těchto nástrojů zásadně přispěla k tomu, že terorismus nabyl skutečně globálního rozměru. (Řehák et al, 2008)

3 TYPOLOGIE TERORISMU

Terorismus, stejně jako řada dalších společenských jevů, může být analyzován z rozličných perspektiv. Tento pluralitní přístup umožňuje vytvářet různé typologie na základě předem definovaných kritérií. Zaměříme-li se konkrétně na ty formy terorismu, jejichž hlavním cílem je iniciovat společenskou změnu, otevírá se prostor pro hlubší porozumění motivacím a strategiím těchto aktérů. (Smolík, 2020)

Kvalifikace typologie terorismu:

1. Pravicový terorismus.
2. Levicový terorismus.
3. Nacionalistický terorismus.
4. Environmentální terorismus.
5. Náboženský terorismus.
6. Monotematický terorismus.
7. Psychopatologický terorismus.
8. Kriminální terorismus. (Filipec, 2017)

Obrázek 1 Typologie terorismu podle motivace

(Zdroj: Řehák, 2008)

3.1 Pravicový terorismus

Pravicový terorismus je velice pestrým proudem, který představuje širokou škálu ideologických postojů. Tato rozmanitost umožňuje vznik teroristických aktivit z různých extrémistických skupin, které se prezentují jako „ochránci společnosti“ a „řádných občanů“ před údajnými „parazity“. Tyto skupiny se často vymezují vůči národnostním či rasovým menšinám, což je fenomén, který nalezneme téměř v každém státě.

Přestože jsou tyto skupiny násilné, jen zřídka jejich agrese přeroste do organizovaných teroristických útoků. Pokud k takovým útokům dojde, obvykle můžeme hovořit o „domácím terorismu“. Tento typ terorismu se častěji vyskytuje ve společnostech,

kteří jsou vnitřně rozdělení a mají velké přistěhovalecké komunity. V těchto prostředích dochází ke střetu hodnot. (Filipec, 2017)

3.2 Levicový terorismus

Levicový terorismus, podobně jako u pravicového, zahrnuje široké spektrum ideologických směrů. Nicméně jeho hlavní proud se inspiroval myšlenkami Karla Marxe a Vladimira Iljiče Lenina, přičemž se zaměřuje na revoluční hodnoty a usiluje o svržení kapitalistického systému. Stoupenci levicového terorismu se staví proti tržní ekonomice a demokratickému zřízení, přičemž ospravedlňují násilí revolucí a budováním lepšího společenského zřízení.

Tento typ terorismu představoval jednu z nejvýznamnějších motivací pro teroristické činy ve 20. století. Převážně se vyskytoval mimo oblasti kontrolované Sovětským svazem. Vlna levicového terorismu zasáhla zejména západní Evropu, včetně zemí jako Německo, Francie, Belgie, Itálie, Nizozemsko. Dále se projevila také v Latinské Americe a některých asijských státech, například v Indii, Nepálu a Japonsku.

Pod levicový terorismus můžeme dále zařadit anarchický terorismus, jehož kořeny v Evropě sahají až do 40. let 19. století.

Výrazné zesílení levicového terorismu je patrné s postupným rozvojem studené války. Sovětský svaz a státy východního bloku aktivně podporovaly šíření marxisticko-leninské ideologie, což vedlo k nárůstu teroristické činnosti. (Filipec, 2017)

3.3 Nacionalistický terorismus

Nacionalistický terorismus představuje významnou složku pravicového terorismu, přičemž jeho hlavní motivací je nacionalismus a úsilí o národní sebeurčení. Tyto hodnoty bývají často spojovány s pravicovým ideovým spektrem, jak poukazují mnozí politologové. Je však třeba poznamenat, že v některých regionech, jako je Palestina, Španělsko nebo Peru, může mít nacionalisticky motivovaný terorismus spíše levicový charakter.

Terorismus bývá v těchto případech často prezentován jako forma „národně osvobozenického boje“ proti útlaku a centralizované moci státní správy. Jeho cílem obvykle není pouze prosazení decentralizace moci, ale snaha o dosažení plné autonomie či úplné nezávislosti určitého území. V historickém kontextu se tento typ boje týkal nejen bývalých

kolonií usilujících o svobodu od koloniální nadvlády, ale i území s výrazně odlišnou kulturní či etnickou identitou v rámci stávajících států. (Filipec, 2017)

3.4 Environmentální terorismus

Environmentální terorismus představuje specifickou podobu levicově orientovaného terorismu. Na rozdíl od radikální levice, jejímž hlavním cílem bývá zničení kapitalistického systému a nastolení alternativního společenského řádu, environmentální terorismus se zaměřuje především na kritiku selhání kapitalismu v oblasti environmentální regulace. Terčem útoků jsou zejména společnosti těžebního průmyslu, které výrazně poškozují životní prostředí, jejich technické vybavení či zaměstnanci.

Prostředky, které environmentální teroristé používají, často balancují na hranici mezi teroristickým činem a vandalismem. Mezi nejčastější formy těchto akcí patří například:

1. Sabotáž strojů (Sypání písku do nádrží buldozerů).
2. Poškozování pneumatik vozidel.
3. Žhářské útoky na zázemí dělníků.
4. Bombové útoky na sídla těžařských společností.
5. „Tree spiking“ (Zatloukání kovových předmětů do stromů s cílem zranit lesníky). (Filipec, 2017)

3.5 Náboženský terorismus

Náboženský terorismus představuje rozsáhlou kategorii, kterou lze dále dělit na:

1. Fundamentalistický terorismus – Tento typ se vyznačuje snahou o přijetí náboženství do státních struktur nebo náboženskou odplatu.
2. Eschatologický terorismus – Tato forma terorismu je zaměřena na naplnění různých proroctví o konci světa. Eschatologický terorismus je považován za okrajový a méně častý jev, který obvykle nepřesahuje okruh sekt.

Fundamentalistický terorismus zaujímá v rámci teroristických projevů výrazně významnější postavení. Tento typ terorismu lze dále členit podle náboženského kontextu, přičemž zahrnuje mimo jiné formy židovského, křesťanského, islámského a dalších nábožensky motivovaných terorismů. V současném mediálním prostoru je největší

pozornost věnována islamistickému terorismu, což však může vést k mylnému dojmu, že terorismus spojený s jinými náboženstvími – například křesťanstvím – neexistuje.

Křesťanský motivovaný terorismus je přitom přítomen zejména v konfliktních regionech, kde dochází ke střetům náboženských ideologií a hodnot v rámci společensky fragmentovaných nebo polarizovaných komunit. (Filipec, 2017)

V rámci náboženského terorismu se politické a náboženské motivace vzájemně prolínají v různém poměru. Tyto cíle bývá obtížné od sebe jasně oddělit, přičemž za náboženskými záměry se často skrývají promyšlené politické cíle. (Nekola, 2017)

3.6 Monotematický terorismus

Monotematický terorismus je charakteristický tím, že jeho stoupenci soustřeďují svou pozornost výhradně na jeden konkrétní společenský problém, o němž jsou přesvědčeni, že si заслужuje okamžité a prioritní řešení. Tento úzký fokus je odlišuje od širších teroristických hnutí, která sledují komplexnější ideologické cíle.

Takto zaměřené skupiny často působí v prostředí demokratických států, kde zpočátku využívají dostupné legální nástroje k prosazování svých požadavků. K násilí obvykle přistupují až ve chvíli, kdy ztratí důvěru v účinnost standardních parlamentních a politických procesů, které vnímají jako zdlouhavé či nedostačující. Jejich hlavním cílem bývá vyvolání veřejného a mediálního zájmu nebo dosažení konkrétních legislativních změn. Právě silná orientace na jediný problém však často vede k tomu, že přehlíží důsledky svých činů pro širší společnost i jednotlivce.

Mezi nejvýznamnější formy monotematického terorismu patří protipotrátový a ekologický terorismus. Protipotrátový terorismus je hluboce zakořeněn především v religiozitě

a ekologickém terorismu. V křesťanské víře je potrat obecně považován za vraždu, což je v přímém rozporu s prvním přikázáním Desatera v Bibli. (Řehák et al, 2008)

Ekoterorismus lze interpretovat jako reakci na selhání kapitalistické společnosti a chápat ho za součást politického terorismu. (Filipec, 2017)

3.7 Psychopatologický terorismus

Terorismus psychotický nebo také patologický se odlišuje od jiných forem terorismu tím, že není politicky nebo nábožensky motivovaný. Místo toho pramení z psychických potřeb

jedince. Pro takového člověka představuje teroristický čin způsob uspokojení jeho duševních potřeb. Není zcela jasné, kde se tato potřeba bere, to je předmětem výzkumu již několik desítek let. V průběhu této doby vznikla řada teorií a přístupů např. psychoanalýza, etologie, model frustrace agrese. Navzdory intenzivnímu bádání a množství navržených vysvětlení se však dosud nepodařilo vytvořit jednotné a všeobecné vysvětlení extrémního násilí. (Filipec, 2017)

3.8 Kriminální terorismus

Nabízí se otázka, zda můžeme kriminální terorismus vůbec považovat za formu terorismu, jelikož zde nenajdeme politické či náboženské motivy. Kriminální terorismus se od jiných forem terorismu odlišuje svým primárním cílem, kterým je finanční zisk. Tímto zaměřením se nejvíce podobá organizovanému zločinu. Typické doprovodné prvky jsou kontrolování konkrétního území a monopolizace trestné činnosti. Příkladem takové specializace může být narkoterorismus (výroba a distribuce drog).

Narkoteroristické skupiny využívají obchod s drogami jako klíčový zdroj financování svých aktivit. Narkoterorismus se týká i džihádistických organizací, jako je Al-Kajda nebo hnutí Talibán, kteří obchodují s opiem a heroinem. V Evropě byla s narkoterorismem spojována národně separatická Kosovská osvobozenická armáda. (Filipec, 2017)

4 SPOJENCI A FINANCOVÁNÍ TERORISMU

Financování terorismu a existence spojenců například v politických kruzích představují zásadní faktory, které výrazně usnadňují realizaci teroristických útoků a dalších násilných aktivit. Lze konstatovat, že tyto zdroje a podpůrné vazby hrají klíčovou roli v dlouhodobém fungování a přežívání teroristických organizací. (De la Corte Ibáñez, 2009)

4.1 Financování terorismu

Pojem financování terorismu je chápán jako „... *akt vědomě poskytující některé zdroje na jednotlivce nebo organizace, které se účastní teroristických činností*“ (Filipec, 2017).

Financování terorismu je důležitý aspekt, který do značné míry určuje úspěšnost teroristických skupin. Dostatek zdrojů a vhodná organizační struktura nejenže zvyšuje schopnost provádět útoky, ale i činí organizaci odolnou vůči protiteroristickým opatřením. (Filipec, 2017)

Finanční a informační toky hrají roli nejen v aktivitách terorismu, ale také v organizovaném zločinu, který za určitých okolností může s teroristickými skupinami spolupracovat. (Smolík, 2020)

Teroristické organizace potřebují finanční prostředky nejen pro plánování a provádění útoků, ale také pro nábor nových aktivistů, výcvik, ubytování, cestování, nákup výbušnin, zbraní a dalších nástrojů. Stejně tak důležité je udržení „zaměstnaneckého poměru“ ilegálních bojovníků, kteří potřebují finanční podporu, protože nemají čas a příležitost vydělávat si na živobytí v běžném zaměstnání. (De la Corte Ibáñez, 2009)

Rozsah potřebných zdrojů se liší v závislosti na konkrétních cílech a velikosti dané teroristické organizace. Nejzásadnějším faktorem je financování, přičemž finanční prostředky mohou pocházet jak z vlastních aktivit skupiny (například zločinná činnost, vydírání nebo pašování), tak z externích zdrojů. Mezi tyto vnější příspěvky patří dary od jednotlivců, podporovatelů, některých neziskových organizací či dokonce od státních aktérů. (Filipec, 2017)

Po útocích z 11. září 2001 se boj proti financování terorismu stal jednou z hlavních priorit. Americká vláda začala intenzivně analyzovat, v jakých fázích bylo možné odhalit a zastavit přípravy teroristických činů organizace Al-Kaida, aby se předešlo podobným útokům v budoucnosti. (Council foreign relations Education, 2023)

4.2 Důležitost spojenců

Přítomnost politicky vlivného aktéra ochotného podpořit protestní hnutí výrazně zvyšuje pravděpodobnost jeho úspěchu. Teroristické či radikální organizace, které dokážou mezi příbuznými skupinami vyvolat loajalitu a sympatie, mají větší šanci na dlouhodobé přežití – a tedy i na realizaci promyšlené a účinné násilné kampaně. Získání společenské podpory je zpravidla snazší v prostředích, která jsou vnitřně polarizována – ať už na základě politických názorů, etnické příslušnosti nebo náboženského přesvědčení.

Neméně důležitou pomoc zastupují potenciální vnější spojenci, především z cizích zemí, které mají z jednoho či druhého důvodu zájem o posilování terorismu mimo své hranice. Kromě toho, že poskytují teroristům útočiště, mohou státy volit i další formy podpory, jako je poskytování peněz, dodávky zbraní nebo výcvik, stejně jako nabízet strategické a technické poradenství.

Financování teroristických skupin se stalo běžnějším jevem po první, a zejména po druhé světové válce. Tento trend vychází z jednoduchého principu: „Nepřítel mého nepřítele je mým přítelem.“ Na základě tohoto principu mohou státy zvolit strategii podpory teroristických organizací, které cílí na jejich společného protivníka, čímž se snaží využít terorismus jako nástroj zahraniční politiky. (De la Corte Ibañez, 2009)

4.3 Státem sponzorovaný terorismus

Státem podporovaný terorismus zahrnuje finanční prostředky, které stát poskytuje konkrétním teroristickým organizacím nebo aktivitám, čímž se de facto stává jejich donátorem. Jedním z hlavních problémů v této oblasti je absence jednotné a všeobecně akceptované definice pojmů jako státní terorismus, státem sponzorovaný terorismus nebo státem podporovaný terorismus.

Státem sponzorovaný terorismus se označuje situace, kdy suverénní státy využívají násilí nebo hrozby násilím k dosažení svých strategických nebo politických cílů prostřednictvím činů, které jsou v rozporu s mezinárodním právem a národními zákony.

Mezi státy, které jsou považovány za podporovatele teroristických organizací, patří například Kuba, Írán, Irák, Severní Korea, Libye, Súdán nebo Sýrie. (Smolík, 2020)

5 BOJ PROTI TERORISMU

Boj proti terorismu probíhá na několika úrovních. Tou nejzákladnější je národní, kde stát hraje klíčovou roli v implementaci proti-teroristických opatření. Následuje úroveň evropská, která je úzce provázána s národní úrovní a zahrnuje koordinaci a spolupráci mezi členskými státy Evropské unie. Nejvyšší úrovní je globální úroveň, jež se zaměřuje na mezinárodní spolupráci, která přesahuje hranice EU a zahrnuje i spolupráci se zeměmi mimo tento region. (Filipec, 2017)

5.1 Boj proti terorismu na úrovni ČR

Domácí terorismus se dá vnímat jako násilné trestné činy páchané jednotlivci nebo skupinou za účelem prosazování ideologických cílů vyplývajících z domácích vlivů, jako jsou vlivy politické, náboženské, sociální, rasové nebo ekologické povahy. (Federal Bureau of Investigation, c2025)

V boji proti terorismu hrají zásadní roli národní kapacity, ať už jde o koncepční řešení problematiky, dělbu rolí mezi dané orgány nebo o materiální, finanční a personální kapacity institucí zapojených do boje s terorismem.

Bezpečnostní strategie České republiky je nejjobecnějším dokumentem pro bezpečnost ČR. Konkrétnější informace pro boj proti terorismu lze nalézt ve Strategii České republiky pro boj proti terorismu. Tu zpracovává odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. (Filipec, 2017)

Česká republika aktivně pracuje na potírání všech forem terorismu, a to jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Mezi priority patří opatření zaměřená proti financování terorismu, radikalizaci a rekrutování, ochrana obyvatelstva a kritické infrastruktury. (Bezpečnostní strategie České republiky, 2015)

5.1.1 Stupně ohrožení terorismem

Česká republika rozlišuje čtyři úrovně ohrožení terorismem. Jedná se o nulový stav, první stupeň, druhý stupeň a třetí stupeň. Tyto úrovně jsou vyhlášovány vládou České republiky na základě doporučení Společné zpravodajské skupiny, která spadá pod Výbor pro zpravodajskou činnost Bezpečnostní rady státu. Tento orgán se specializuje na sdílení a analýzu informací souvisejících s terorismem.

Nulový stav v rámci schváleného systému představuje situaci, kdy nejsou známy žádné konkrétní ani obecné hrozby teroristických nebo obdobných útoků na území České republiky. Vzhledem k celkové bezpečnostní situaci ve světě, zejména v Evropě, a členství České republiky k euroatlantickým strukturám, je tento stav považován za ideální, avšak v současnosti prakticky nedosažitelný, protože ve většině zemí světa již neexistuje nulové riziko teroristického ohrožení. V případě nulového stavu by nebyla vydávána žádná speciální doporučení nebo varování veřejnosti, ani by nebyla přijímána žádná protiteroristická opatření bezpečnostních složek. Tento stav se samostatně nevyhlašuje.

První stupeň ohrožení terorismem signalizuje obecné ohrožení vyplývající z mezinárodní situace a členství České republiky k euroatlantickým strukturám. Zároveň není známa žádná konkrétní hrozba teroristických útoků na území České republiky, je doporučena zvýšená obezřetnost a obecná bdělost. Tento stav lze považovat za standardní úroveň nejnižšího, nikoli nulového ohrožení terorismem.

Druhý stupeň signalizuje zvýšenou pravděpodobnost teroristického ohrožení, avšak přesné detaily hrozby, jako je načasování, nelze předpovědět. Vyhlašuje se jako reakce na předchozí události nebo na základě informací o možném projevu terorismu.

Třetí stupeň ohrožení vyžaduje nejvyšší stupeň bdělosti a pohotovosti. Vyhlašuje se tehdy, když je teroristický útok na český cíl nebo v zahraničí považován za vysoce pravděpodobný, nebo již proběhl. Cílem je přijmout okamžitá opatření k zabránění pokračování nebo opakování útoku a minimalizovat následné škody. (Ministerstvo vnitra české republiky, © 2025)

5.2 Úroveň regionální

Terorismus je mezinárodním fenoménem dnešní doby, proto je část opatření a dohod přijata na regionální úrovni. Česká republika vyvíjí svou aktivitu v hlavních regionálních organizacích. Jedná se o Radu Evropy, Severoatlantickou alianci (NATO), Evropskou unii a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). (Filipec, 2017)

5.2.1 Rada Evropy

Financování terorismu bylo částečně řešeno v Úmluvě o vzájemné správní pomoci v daňové oblasti z roku 1998, která nabyla účinnost až v únoru 2014. Dokumenty vztahující se specificky k terorismu jsou Evropská úmluva o potlačení terorismu (Štrasburská úmluva)

a Úmluva Rady Evropy o prevenci terorismu. Štrasburská úmluva nabyla účinnost již v roce 1977 a později pozměněna protokolem z roku 2003, který rozšířil skutkové podstaty.

V roce 2001 schválil výbor ministrů Multidisciplinární skupiny pro mezinárodní boj proti terorismu. Tato skupina založila dva pracovní týmy: GMT-Rev, který se zabýval hodnocením nástrojů Rady Evropy pro boj proti terorismu, a GMTRap, jenž připravoval materiály pro další činnosti. Jedním z kroků bylo zřízení Výboru expertů na terorismus (CODEXTER), který vypracoval Úmluvu Rady Evropy o prevenci terorismu. Tato úmluva, přijatá v roce 2005 na summit Rady Evropy ve Varšavě, je relativně novým nástrojem ve srovnání se Štrasburskou úmluvou. (Filipec, 2017)

5.2.2 Evropská unie

Během posledních čtyřiceti let se členské státy podílely na vytvoření komplexního systému formálních i neformálních opatření proti terorismu, které se koncepčně dotýkají národních politik a prakticky ovlivňují spolupráci a boj proti terorismu. Již v roce 1975 byla založena platforma TREVI (Terorisme, Radikalisme, Extremisme, Violence Internaionale) pro setkávání policejních týmů států, které usilovaly o hlubší spolupráci v boji proti terorismu. Agenda TREVI je utajená, takže skrze nedostatek informací je docela těžké ohodnotit úspěšnost platformy, avšak hrála významnou roli při budování vnitřního trhu a odstraňování vnitřních hranic, díky tomu můžeme tvrdit, že se jednalo o osvědčený způsob spolupráce. Platforma TREVI poskytovala důležité podněty pro řešení bezpečnostních otázek prostoru bez vnitřních hranic. Jedním z nejvýznamnějších výsledků byla Dublinská úmluva, která položila jeden ze základních kamenů evropské imigrační a azylové politiky. Maastrichtská smlouva z roku 1993 vytvořila třetí pilíř, který zahrnoval mezivládní spolupráci v oblasti vnitra a justice. Zvýšené požadavky na bezpečnost vedly členské státy EU k založení organizace, která by dohlížela na kriminalitu v příhraničních oblastech. V lednu 1994 zahájil svou činnost Europol, v té době ještě pod názvem „Drug unit“, který později plně převzal činnost TREVI a začal se věnovat všem závažnými formám kriminality, včetně terorismu. (Filipec, 2017)

6 TYPY TERORISMU

Kořeny teroristických aktivit, ať už jde o jednotlivce, nebo organizované skupiny, jsou hluboce zakotveny v celé řadě faktorů. Mezi tyto faktory patří ekonomické, sociální, rasové, etnické, národnostní, politické a náboženské výlučnosti. K těmto tradičním motivům se v poslední době přidávají i ekologické motivace, které mohou v některých případech vést k intenzivní nenávisti. Tato nenávist se pak často stává hlavním hnacím motorem, který přiměje jednotlivce nebo skupiny k použití ozbrojeného násilí jako prostředku k dosažení svých cílů. (Matoušek et al., 2005)

Metody terorismu představují pro společnost značné nebezpečí, neboť jsou charakteristické svou brutalitou a bezohledností. Jejich volba a aplikace jsou výsledkem promyšleného úsilí o dosažení co nejsilnějšího psychologického dopadu. Násilné činy jsou tak plánovány tak, aby vyvolaly strach a pocit ohrožení mezi co největším počtem lidí. (Janošec, 2010)

6.1 Žhářství

Zakládání požárů a úmyslné ničení majetku představují jednu z nejstarších forem teroristických aktivit, které mohou být motivovány širokou škálou důvodů. Tato metoda násilí je obecně považována za snadno dostupnou, přičemž identifikace pachatele bývá v mnoha případech mimořádně obtížná. Žhářství je často využíváno nejen jako prostředek destrukce, ale také jako způsob zakrytí jiných kriminálních činů, včetně vražd. Tento typ útoku se vyskytuje jak u jednotlivců, tak u teroristických skupin. Přestože jde o relativně jednoduchou formu terorismu, její význam nelze podceňovat, zejména s ohledem na historii v této oblasti, kdy byla opakovaně využívána. (Matoušek et al., 2005)

6.2 Střelné zbraně

Není pochyb o tom, že konvenční zbraně představují hlavní nástroj teroristických aktivit, přičemž jejich význam v tomto kontextu zůstává stabilní a dlouhodobý. Také v primitivních společnostech, kromě tradičních chladných zbraní určených pro tiché eliminace cílů, bylo možné vyrábět ruční střelné zbraně a improvizované výbušné nástrahy.

V současnosti probíhá masová výroba lehkých zbraní a jejich distribuce legálním způsobem, což vytváří základní podmínky pro jejich získání teroristickými skupinami. Pro významné teroristické organizace není problémem získat lehké zbraně, včetně automatických nebo vysoce účinných ručních protitankových a protiletectvých zbraní, včetně

samonaváděcích typů. Společně s výbušninami tyto zbraně tvoří trvalou součást arzenálu teroristických skupin. (Matoušek et al., 2005)

Použití střelných a chladných zbraní patří mezi klasické metody teroristických aktivit, které mají své pevné místo v historii. Dějiny jsou bohužel plné případů, kdy byly tyto zbraně využity k atentátům na vládců, politické oponenty či jiné významné osobnosti. V minulosti bylo rovněž rozšířené používání těchto prostředků proti novinářům, umělcům nebo ekonomickým představitelům. (Matoušek et al., 2005)

6.3 Braní rukojmí

Únosy a braní rukojmí mají dlouhou historii, přičemž oběťmi bývají často vysoce postavení politici nebo známé osobnosti. Teroristé obvykle zmiňují jejich propuštění splněním svých požadavků, jako je osvobození jiných teroristů, získání vysokých finančních částek, zveřejnění jejich požadavků v médiích apod. Mezi známé případy patří únos italského premiéra Aldo Mora, který bohužel skončil jeho zavražděním. Braní rukojmí se někdy může vztahovat na celou skupinu osob. (Matoušek et al., 2005)

6.4 Chemický, biologický, radiologický a jaderný terorismus

Chemický, biologický, radiologický a jaderný terorismus (CBRN terorismus) je díky vysoké účinnosti těchto nástrojů ozbrojeného násilí často označován jako super terorismus nebo ultra terorismus. Tento typ terorismu představuje jednu z nejpokročilejších hrozeb 21. století. Je obecně známo, že zbraně hromadného ničení byly po dlouhou dobu vyvíjeny a testovány za účelem jejich použití ve válečných operacích, ať už obranných či útočných. V minulém století, kdy byl celý svět zapojený do válek, byly zbraně hromadného ničení v různém rozsahu skutečně použity. (Matoušek et al., 2005)

V průmyslově vyspělých zemích se nachází řada míst, která jsou zranitelná vůči potencionálním hrozbám. Jedná se zejména o lokality, kde se v daný čas shromažďuje velké množství lidí, jako jsou stanice metra, supermarkety, vlaková či autobusová nádraží, sportovní stadiony apod. (Matoušek et al., 2005)

Zbraně hromadného ničení se mohou získat ze tří uvedených zdrojů:

1. Zneužití stávajících vojenských arzenálů zbraní hromadného ničení nebo jejich jednotlivých součástí. Tyto prostředky mohou teroristické skupiny získat pomocí krádeží, loupeží z vojenských základů, skladů nebo během transportů.

2. Samostatná výroba součástí zbraní hromadného ničení, především chemických a biologických prostředků. Tato výroba zahrnuje vysoce nakažlivé látky a toxiny, stejně jako zneužití běžně dostupných toxických chemikálií z průmyslové produkce nebo ukradených radioaktivních materiálů.
3. Úmyslné vyvolání havarijních dějů, podobně jako při válečných konfliktech, kdy jsou za použití konvenčních zbraní cíleně napadány klíčové infrastruktury civilní společnosti. (Matoušek et al., 2005)

7 DÍLČÍ ZÁVĚR

Teoretická část práce se zaměřila na objasnění problematiky terorismu. Byly definovány klíčové pojmy související s terorismem, včetně jeho charakteristik a historického vývoje. Terorismus je složitý a mnohohrstevný fenomén, pro který, ačkoliv existují četné pokusy o vypracování jednotné definice, stále neexistuje žádná konečná a všeobecně přijímaná verze.

Historický vývoj terorismu ukazuje jeho proměnlivost a možnost adaptovat se na aktuální společenské podmínky. Od raných projevů násilí až po dnešní vysoce propracované formy terorismu, které využívají moderní technologické prostředky, je patrné, že tento fenomén nadále představuje závažné ohrožení mezinárodní bezpečnosti. Pozornost teoretické části byla věnována typologii terorismu, která zahrnuje jeho různé formy, jako je náboženský, politický, environmentální aj. Práce také ukazuje specifické motivace a cíle. Vysvětleno bylo, jak vlastně funguje financování terorismu, což je klíčové pro plánování a realizaci útoků, stejně jako pro nábor nových členů.

V neposlední řadě byla analyzována problematika boje proti terorismu. Česká republika aktivně přispívá k potírání všech forem terorismu. Regionální spolupráce v rámci Evropské unie a dalších organizací hraje významnou roli při koordinaci protiteroristických opatření.

Závěrečná část teoretického rámce se zaměřila na vymezení různých forem teroristických útoků — od žhářství a střelby, přes únosy a braní rukojmí, až po použití zbraní hromadného ničení, známých pod zkratkou CBRN. Současně byly nastíněny možné způsoby, jakými mohou teroristé k těmto prostředkům získat přístup.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 SCÉNÁŘE TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ

V návaznosti na cíl této práce je nezbytné definovat různé možnosti realizace teroristických útoků. Každý takový útok se může lišit motivací, cílem i konkrétním provedením. Terorismus, který v určitých situacích představuje reálnou hrozbu pro mezinárodní mír a bezpečnost, se v současné době stává čím dál častějším předmětem odborné i veřejné diskuse. Jedním ze způsobů, jak lépe porozumět tomuto fenoménu, je vytvořit modelové scénáře potenciálních útoků. Na základě jejich pravděpodobností a atraktivity pro útočníka lze vybrat konkrétní typ útoku, který bude následně podrobněji analyzován — včetně popisu opatření, jež by mohla působit jako jeho prevence nebo pro snížení rizika jeho uskutečnění.

Předpokládá se, že příprava a realizace teroristických útoků vyžaduje minimálně malou organizovanou skupinu s kvalifikovanými odborníky, aby byl útok úspěšný. Úspěch v přípravě a provedení teroristických útoků závisí na několika faktorech:

- oddanost jednotlivých členů teroristické skupiny;
- dobrá organizační struktura teroristické skupiny;
- kvalita a množství použité látky;
- znalost a využití prostředků aplikace nebezpečných látek;
- znalost a využití povětrnostních podmínek v místě teroristického útoku;
- výběr vhodné doby k teroristickému útoku;
- dostatečnost finančních zdrojů. (Matoušek et al., 2005)

Možné scénáře teroristických útoků jsou:

1. Několik osob převlečených za pracovníky úklidové firmy přinese do supermarketu velké barely označené jako čisticí prostředky. Před začátkem akce aplikují antidota nebo jiné ochranné látky, aby chránili sami sebe. Během největší návštěvnosti vypustí trvalou otravnou látku, která se odpařuje a způsobuje inhalační otravy nakupujícím. Tyto látky jsou ve svém čistém stavu obvykle bez zápachu, takže jejich přítomnost nebude zřejmá, dokud se neobjeví příznaky otravy. Přítomnost těchto látek lze potvrdit pouze pomocí speciálních detekčních přístrojů, a to pouze v případě, že se podobná akce předem očekávána.

2. Náklad kamionu může být prohlášen jako náklad průmyslového hnojiva, ale ve skutečnosti může obsahovat radioaktivní látky. Rozbuška nebo jiné zařízení může vyvolat mohutný výbuch tohoto hnojiva na předem určeném místě. Takový výbuch by vedl k rozptýlení radioaktivních látek na velké vzdálenosti a kontaminaci rozsáhlých oblastí. Vzhledem k tomu, že se bude jednat o zdánlivě průmyslovou havárii, přítomnost radioaktivních látek by se nezjišťovala. Diagnóza může být zpožděna až do chvíle, kdy se projeví symptomy ozáření, což může trvat i několik dní. To by znamenalo, že nezbytná léčebná a ochranná opatření pro postižené osoby nebudou včas realizována.
3. Skupina osob oblečených jako civilisté shromáždila velké množství hořlavých materiálů včetně benzínu, propanových lahví a chemikálií určených k výrobě zápalných směsí v předem koupeném skladišti. Improvizovaný zápalný systém je uložený přes batohy, tašky či kufry do odpadkových košů po celém hlavním vlakovém nádraží. Zápalné systémy jsou připraveny v čase, kdy je po úklidu, tudíž čas je dokonale promyšlený. Útok je dále proveden v moment největší špičky. Výbuch způsobí rozsáhlý požár, který se rychle šíří. Evakuace nádraží je chaotická a záchranné složky mají problém dostat požár pod kontrolu.
4. Skupina pachatelů upraví zdánlivě běžné zemědělské práškovací nebo kropící letadlo či vrtulník tak, že do jeho zásobníků vloží bojové biologické látky. K vlastnímu rozptylu dochází strategicky v nočních hodinách za využití nízké letové hladiny, která minimalizuje riziko radarového odhalení i vizuální identifikace, čímž se výrazně omezuje možnost protiopatření. Vytvořený mrak nemusí být při vysokém ředění použité substance vizuálně rozpoznatelný, což znesnadňuje rychlou detekci útoku. Známé technické potíže s biologickou detekcí způsobí, že k identifikaci obvykle dochází až sekundárně, prostřednictvím příznaků. Kvůli neznalosti použité látky je realizace prvních ochranných opatření a následné léčení zasažených velmi komplikovaná.

8.1 Popis nebezpečné látky – Methidathion

Methidathion je vysoce toxický organofosfátový insekticid a akaricid, který byl v minulosti běžně používaný v zemědělství. Vzhledem k jeho extrémní toxicitě pro člověka byl v rámci EU zakázán v počátku 21. století. Methidathion způsobuje vážné poruchy nervového systému. Typické příznaky jsou slinění, dušnost, svalové křeče, v horších případech kóma a paralýza v konečném stádiu bez lékařské péče smrt.

Pro použití látky v útoku, musí být vhodné podmínky – bezvětrno, nesmí být méně než 3 stupně celsia. Letoun musí letět v nízké letové hladině. (Wikipedia, 2025)

8.2 Modelová situace

Z vytyčených možných scénářů teroristických útoků je pro tuto práci vybrán scénář číslo 4, ve kterém se řeší útok bojovou biologickou látkou, která je rozprášena pomocí ukradeného práškovacího letadla prolétajícího v nízké výšce během nočních hodin nad festivalem.

Organizovaná teroristická skupina levicově smýšlejících radikálů si na kraji vesnice Pustiměř v Jihomoravském kraji v okrese Vyškov pronajala areál bývalého vepřína, který je od sametové revoluce nepoužívaný. Jedná se o skupinu mladých lidí ve věku od dvaceti do třiceti let, kteří se radikalizovali na studiích, a byli svedeni dohromady na základě svého levicového smýšlení proti státnímu zřízení, které dostatečně nepostihuje pravicové extrémisty a jejich projevy. Jejich cílem je ovlivnit státní zřízení ke změně režimu a k odklonu od konformní společnosti.

Skupina je složena z lidí, kteří jsou převážně vysokoškolsky vzdělaní. Jedná se o menší skupinu, která pracuje převážně na důvěře mezi členy o stejném zaměření. Nepřipouští vstup cizích neproověřených lidí do skupiny. Skupina je organizována a vedena členem, který zajišťuje nutný přísun financí. Člen zdědil nemalé peníze z prodaných pozemků po jeho zesnulých rodičích. Svoji činnost zastírají pomocí smyšlené firmy na výrobu hnojiv. Jedná se o alternativně zaměřenou výrobu bio hnojiv, které neohrožují životní prostředí. Dva členové skupiny jsou bývalí studenti inženýrského studia chemické školy, kteří velmi dobře rozumí danému oboru a do podrobnosti znají postup výroby biologické zbraně. Nákupy surovin potřebných k výrobě chemických látek se tedy provádí na základě legálních osvědčení k nakládání s nebezpečnými chemickými látkami. Firma je v začátcích, proto neprodukuje žádný zisk. Vzhledem k tomu, že kontrola ze strany státních organizací je nedostatečná, ale dá se v budoucnu očekávat, musí skupina postupovat v omezeném čase.

Firma navenek vystupuje jako zaměřená proti užívání pesticidů a herbicidů v zemědělství a svou fiktivní činnost směřuje do sféry bio výrobků. Na výrobu chemických látek si pořídili vybavení prostřednictvím cizozemských tržišť. Rovněž tak vlastní potřebný automobil na převoz postřikových látek. Jeden z členů je proškolený pilot s mnoholetou praxí a je zároveň dlouholetým členem aeroklubu Vyškov. Skupině je tedy dostatečně znám režim na místním malém letišti ve Vyškově. Rovněž tak je jim známo, že v hangáru parkuje starší práškovací letoun typu Z 37 – Čmelák, který je uzpůsobený k provádění postřiků zemědělských ploch herbicidy. Letoun tedy obsahuje nezbytnou nádrž na kapalnou látku, které se rozstříkem aplikují na zemědělské pozemky. Letiště není nijak zabezpečeno ze strany státních orgánů. V hangáru je zabezpečovací zařízení, které je kódováno pomocí klávesnice. Kód je znám každému členovi aeroklubu. Fyzickou ostrahu letiště zajišťují svépomocí členové aeroklubu, kteří v noční době přespávají v letištní budově určené pro řízení letového provozu. Někteří movitější členové aeroklubu za sebe nechávají za úplaty tuto službu konat lidi z řad důchodců. Vzhledem k tomu, že jeden ze skupiny je členem aeroklubu nepřijde jeho přítomnost ve večerní době na letišti ostraze nijak nápadná. S pomocí ostatních členů ze skupiny překoná ostrahu letiště, kterou sváže a zneutralizuje aplikací léků. Následně je na letiště vpuštěn automobil skupiny z již připravenou látkou v barelech. Po vyvezení letadla na letištní plochu provede skupina naplnění nádrže látkou a současně připraví letadlo na vzlet.

Cílem útoku je festival punk-rokové hudby „Pod parou fest“, který probíhá v jižní části letiště. Na festivalu vystupují rokové kapely, které jsou známy svými pravicovými projevy a fašistickou tematikou písní. Festival se koná na volné travnaté ploše v jižní části letiště pod širým nebem. Ve večerní době je na festivalu přítomno kolem 2000 lidí. Ostrahu festivalu zajišťuje soukromá bezpečnostní agentura, která se ale převážně zaměřuje na projevy násilností mezi účastníky a vstup do areálu festivalu bez platných vstupenek. Ostraha z nebe není nijak ošetřena. Nejbližší letiště se stálou službou se nachází v Brně – Tuřany, kde se nachází radarová stanice, která monitoruje okolní letový provoz. I když je letový provoz soukromých letišť ve večerní době legislativně regulován, omezuje se kontrola letového provozu na malých letištích pouze na hlášení konaná právě z místnosti letové kontroly letiště Vyškov. Pokud letoun nedosáhne letové výšky, která ohrožuje komerční letový provoz zůstává tento let bez povšimnutí. Pilot skupiny tedy vzlétne v nízké letové hladině a přímo nalétá na skupinu lidí na festivalu, která je vzhledem ke světelným efektům dobře identifikovatelná. Učiní několik přeletů nad sročením účastníků koncertu,

kdy většina účastníků si vzhledem k noční době a značnému hluku z reprodukované hudby ani nepovšimne opakovaného přeletu letadla. Pokud některý z účastníků zaznamená letoun není mu znám účel přeletu, který tak může patřit k produkci koncertu. Taktéž smýšlí i ochranná služba koncertu, která není obeznámena s obdobným programem koncertu. Volný aerosol klesá na účastníky koncertu, kteří ho vdechují nebo absorbují přes kůži do těla, neboť vzhledem k letnímu počasí a ovlivnění alkoholem jsou spoře oděni. Nikdo z účastníků si tak neuvědomuje, že právě absorbují jedovatou látku.

První projevy se u zasažených účastníků koncertu začínají objevovat do 10 minut od posledního přeletu letounu. Vzhledem k vládnoucí euforii mezi účastníků jim však nikdo nevěnuje větší pozornost. Po 20 minutách se u některých účastníků začínají projevovat dýchací potíže a křeče. Někteří jedinci znatelně sliní. Stále tomu nevěnují dostatečnou pozornost vzhledem k užívání návykových látek na obdobných koncertech. Po 30 minutách se u některých účastníků projevují větší svalové křeče a zrychlené dýchání. Vzhledem k tomu, že tyto příznaky se vyskytují pouze u některých jedinců v davu, jsou pokusy o pomoc jedincům spíše sporadické. Postupem času se dostavují tytéž příznaky u více jedinců. Objevují se tak první zmatené volání na rychlou záchrannou službu s prosbou o pomoc. Popis příznaků je zmatený a dostatečně neidentifikovatelný. Na operačním středisku integrovaného záchranného systému (IZS) tak nejsou schopni identifikovat původ problémů, ač z přijatých oznámení je zřejmé, že se jedná o hromadnou otravu. Na místo jsou vysláni první vozidla zdravotnické záchranné služby (ZZS). Vzhledem k panice vzniklé na místě výskytu otravy se vozidla ZZS nedokážou dostat přes davy lidí na místo vlastního zásahu. Současně jsou o situaci informovány i složky policie a hasičského záchranného sboru.

8.2.1 Činnost Hasičského záchranného sboru

Hasičský záchranný sbor po příjezdu na místo zásahu přebírá funkci velitele zásahu, který dále bude informovat a koordinovat další složky IZS. Jedná se o zvláštní stupeň zásahu tudíž budou informovány orgány jako starosta, majitelé pozemků, správce komunikace, státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany atd. Stanoví celkovou organizaci místa zásahu a ochranné prostředky pro všechny zasahující složky. Dále stanoví velikost nebezpečné zóny a vytvoří dekontaminační pracoviště. Ve spolupráci s ostatními složkami IZS zřídí prostor pro poskytnutí zdravotnické péče kontaminovaným a zraněným osobám, dále shromaždiště vyvedených bez příznaků – po kontrole zjišťují evidenci osob. Vytvoří prostor pro dezinfekci věcných technických prostředků a techniky použitých při zásahu.

Cílem HZS je zjistit rozsah ohrožení kontaminantem v místě události, zamezení šíření, odhad šíření mimo zasaženou oblast. Zjistit charakteristická nebezpečí pro zasahující síly a prostředky. Provádí průzkum a opatření ke snížení rizika. Provádí vyvedení osob, případně záchranu osob. Provádějí dezinfekci osob i zasahujících a transport na stanoviště pro jejich shromáždění. Organizují záchranné a likvidační práce na místě tak, aby byly zachovány co nejvíce věcné důkazy a stopy sloužící pro potřeby trestního řízení.

8.2.2 Činnost Zdravotnické záchranné služby

Krajské zdravotnické operační středisko (KZOS) vyšle posádku zdravotnické záchranné služby s lékařem, která na místě bude zjišťovat počet postižených osob a stupeň jejich postižení. První posádka informuje o situaci KZOS a dle rozsahu zasažených osob budou zavolány další posádky ZZS. Další přivolané posádky již budou mít ochranné obleky pro svou ochranu. Vytvoří se shromaždiště osob v chladné zóně – označená (dekontaminační). Dále se bude poskytovat neodkladná přednemocniční péče těžce postiženým osobám. Pacienti budou převáženy do nemocnic podle typu postižení. Pacienti s minimálním postižením budou přemístěni do chladné zóny na vytyčené místo, kde vyčkají do dalších instrukcí od velitele zásahu nebo ZZS a budou hlídáni jedním nebo více záchranářů, aby při změně stavu mohli ihned poskytnout zdravotnickou péči. Bude přivolán tým speciálních činností, který vlastní vozidlo, jež má kapacitu až pro 7 zraněných osob. Těžce zasažené osoby budou převáženy do krajských nemocnic vyššího typu. Zdravotnická záchranná služba bude identifikovat příznaky zasažených a porovnávat je s informacemi od policie a hasičského záchranného sboru. Dále budou dostávat výsledky vyšetření z nemocnic a dle toho budou upravovat další postup jejich činnosti.

8.2.3 Činnost Policie

Integrované operační středisko vysílá na místo události prvosledové hlídky, které zjišťují situaci na místě a provádí hláskou službu zpět. Na základě zjištěných informací je na místo vyslána hlídka dopravní služby, která zařizuje příjezd a odjezd dalších vozidel integrovaného záchranného systému. Hlídka pořádkové služby provádí usměrnění situace a řídí evakuaci nezasažených osob. Kooperují se zdravotníci na místě při akutním ošetření zraněných osob a současně zjišťují svědky události. Po posílení hlídek na místě bude provedeno uzavření místa činu v širším rozsahu. Na základě pokynů velitele zásahu se na místě zásahu následně koordinují další evakuaci nezasažených a zraněných osob

a snaží se udržovat pořádek a další bezpečnost osob na místě činu. Při své činnosti podléhají pokynům velitele zásahu.

Po dokončení prvotního zásahu se výjezdové skupiny po udělení souhlasu velitele zásahu začnou připravovat na vlastní vyšetřování události. Je provedeno ohledání místa činu, prvotní výsledky svědků, seznam zraněných osob. Za pomoci speciálně sestaveného týmu „Disaster Victim Identifikaci“ (DVI), je prováděno ztotožnění zesnulých a zraněných osob, kteří se nejsou schopni identifikovat sami. Prostřednictvím vlastních kapacit zajišťuje informování pozůstalých osob a poskytuje péči účastníkům přímo na místě události. Současně operativní tým vyšetřovací skupiny pátrá po možné horké stopě po pachatelích činu. V případě vypátrání podezřelých osob je provedeno jejich zadržení. Souběžně se sestavují důkazy k objasnění události.

9 ANALÝZA RIZIK POMOCÍ PROGRAMU RISKAN

Program Riskan výrazně usnadnil provedení komplexní analýzy rizik, umožnil efektivně posoudit jednotlivá rizika a vyčíslit míru zranitelnosti jednotlivých aktiv vůči konkrétním hrozbám.

Tento program je založen na principu definování aktiv a hrozeb související s analýzou hypotetického teroristického scénáře, přičemž jejich zadávání probíhá přímo v programu ve formě textového editoru.

Definovaná aktiva a hrozby jsou následně importovány do aplikace MS Excel, který obsahuje listy s názvy Náповěda, Data, Zranitelnost, Hrozby, Aktiva a Číselníky. Na listech Aktiva, Hrozby a Zranitelnost se do modře označených buněk zadají hodnoty aktiv, úroveň uplatnění hrozeb a míra zranitelnosti, a to se na základě předem stanovené hodnoty škály uvedené v listu Číselníky. Hodnoty zranitelnosti aktiv a pravděpodobností hrozeb jsou číselované od 0 do 5. Tudiž jsou označena následovně: Zanedbatelná (0), Velmi nízká (1), Nízká (2), Střední pravděpodobnost (3), Vysoká (4) a Velmi vysoká pravděpodobnost (5).

HODNOTA AKTIVA		PRAVDĚPODOBNOST HROZBY		ZRANITELNOST AKTIVA	
0	zanedbatelná	0	zanedbatelná	0	zanedbatelná
1	velmi nízká	1	velmi nízká	1	velmi nízká
2	nízká	2	nízká	2	nízká
3	střední	3	střední	3	střední
4	vysoká	4	vysoká	4	vysoká
5	velmi vysoká	5	velmi vysoká	5	velmi vysoká

Obrázek 2 Hodnocení aktiv, hrozeb a zranitelnosti

(Zdroj: Vlastní, 2025)

Program na základě součinu hodnot aktiva, pravděpodobnosti výskytu hrozby a míry zranitelnosti vyhodnocuje celkovou úroveň rizika. Výsledné hodnoty rizik jsou vizuálně rozlišeny pomocí barev, červená signalizuje vysoké riziko s maximální hodnotou 90, žlutá označuje střední riziko s maximální hodnotou 59 a zelená barva značí nízké riziko, jehož horní hranice je stanovena hodnotou 29.

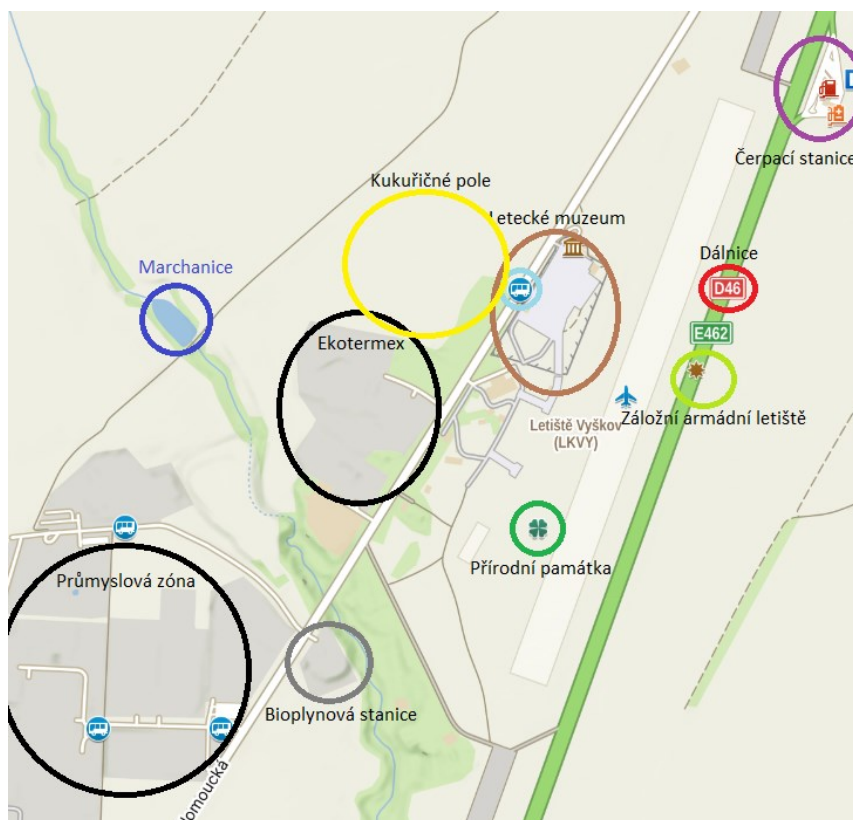
VÝSLEDNÉ RIZIKO		MAXIMÁLNÍ MOŽNÉ RIZIKO	
Nízké	0 - 29		90
Střední	30 - 59		
Vysoké	60 - 90		

Obrázek 3 Hodnoty úrovní rizik

(Zdroj: Vlastní, 2025)

9.1 Zmapování aktiv v okolí letiště

Pro vyhodnocení výsledných rizik se pro bakalářskou práci vybrala aktiva, které spadají do ohrožené oblasti letiště Vyškov.

Obrázek 4 Graficky znázorněná aktiva v ohrožené oblasti

(Mapy.cz, 2025)

Identifikace jednotlivých hrozeb se provedla na základě poznatků získaných v průběhu zpracování práce. Všechny zvolené hrozby mohou vést k ohrožení osob, kontaminaci okolí či poškození dalších aktiv. Hodnoty přiřazené k jednotlivým hrozbám se určovali podle pravděpodobnosti jejich výskytu.

V rámci práce byla pečlivě definována aktiva z různých oblastí. První hlavní kategorii aktiv je obyvatelstvo, které je rozděleno do čtyř základních podkategorií: 0-15 let, 15-30 let, 30-50 let a 50 let a více. Toto rozdělení umožňuje detailnější posouzení a porovnání případných rozdílů mezi nimi. Druhá hlavní kategorie aktiv je životní prostředí. V okolí letiště je rozsáhlá příroda, přes cestu se rozpíná velké kukuřičné pole, vedle kukuřičného pole teče řeka Marchanice. V areálu letiště se dále vyskytuje přírodní památka Marchanice, která byla v roce 2014 vyhlášena na ochranu sysla obecného a muzeum letecké a pozemní techniky. Dále okolo areálu se vyskytuje vegetace. Třetí a poslední hlavní

kategorie aktiv je infrastruktura. V okolí areálu letiště se nachází autobusová zastávka, vedle areálu je velice frekventovaná dálnice 46 a záložní armádní letiště. Na dálnici se dále nachází čerpací stanice MOL. Naproti letiště je firma Ekotermex. Mezi letištěm a začátkem města Vyškov stojí bioplynová stanice. Na hranici města Vyškov je vystavěná průmyslová zóna.

Zkratka	Uk otvit popisky	Ukotvit aktiva	Název	Hodnota	Poznámka
AKTIVA - CELKEM				5	
1			Obyvatelstvo	5	
1.1			Obyvatelstvo 0-15 let	5	
1.2			Obyvatelstvo 15-30 let	5	
1.3			Obyvatelstvo 30-50 let	5	
1.4			Obyvatelstvo 50 let a více	5	
2			Životní prostředí	5	
2.1			Marchanice - přírodní památka	4	
2.2			Řeka Marchanice	3	
2.3			Ovzduší	5	
2.4			Kukuřičné pole	3	
2.5			Vegetace	2	
3			Infrastruktura	5	
3.1			Letiště Vyškov	4	
3.2			Dálnice 46	5	
3.3			Záložní armádní letiště	2	
3.4			Autobusová zastávka - Vyškov letiště	2	
3.5			MOL - Čerpací stanice	4	
3.6			Ekotermex	3	
3.7			Bioplynová stanice	4	
3.8			Průmyslová zóna	3	
3.9			Muzeum letecké a pozemní techniky	3	

Obrázek 5 Vybraná aktiva a jejich hodnoty

(Zdroj: vlastní, 2025)

Všechny věkové kategorie u obyvatelstva byly posouzeny jako stejně důležité tudíž byla určena hodnota s číslem 5 z důvodu nejvyšší priority při teroristických útocích.

V kategorii životní prostředí bylo u řeky Marchanice zvolena hodnota 3 z důvodu vodního zdroje pro zvířata. Přírodní památka Marchanice má hodnotu 4. Kontaminace ovzduší by zasáhla vše okolo, od obyvatelstva, zvířata až po chod firem, proto byla zvolena hodnota 5. Kukuřičné pole je rozsáhlé ale není tak důležité, proto hodnota 3. U vegetace byla zvolena hodnota 2, a to z důvodu menší plochy.

V kategorii infrastruktura je dálnice D46 vyhodnocená s hodnotou 5, kvůli tomu, že je velmi frekventovaná. Letiště Vyškov je menší letiště provozované pro vyhlídkové lety a zemědělské účely, tudíž byla zvolena hodnota 4. Záložní armádní letiště není často v provozu, stává se tak pouze z kritických důvodů, bylo vyhodnoceno s hodnotou 4. Autobusová zastávka u letiště je zřídka používána, z důvodu vzdálenosti od obydlené zóny, proto hodnota 2. Hodnota 4 byla zvolena u čerpací stanice MOL z důvodu hojné návštěvnosti kolemjedoucích. U Ekotermex byla zvolena hodnota 3 a u bioplynové stanice hodnota 4. Průmyslová zóna je na samotné hranici zasažené zóny, proto hodnota 3. Muzeum letecké a pozemní techniky bylo vyhodnoceno s hodnotou 3.

9.2 Analýza hrozeb

V okolí letiště je mnoho aktiv, které jsou ohroženy různými hrozbami. Hrozby zahrnují různé zdravotní potíže, jako jsou nevolnost, dýchací problémy, srdeční arytmie, nervová paralýza nebo bezvědomí.

Mezi sociální hrozby patří panika, šíření dezinformací, trauma přeživších po útoku, také nedůvěra k veřejným akcím, ale i nedůvěra k bezpečnostním agenturám nebo radikalizace dalších jedinců.

V oblasti ekonomických hrozeb se jedná o omezení zemědělské činnosti, přerušení festivalu, přerušení provozu letiště a muzea, pozastavení průmyslové zóny, uzavření oblasti útoku a krádež letounu.

Ekologické hrozby zahrnují kontaminaci půdy, vodních zdrojů, ovzduší a znečištění areálu letiště.

V rámci analýzy a hodnocení rizikových faktorů byly hrozby i aktiva posuzovány na škále od 0 do 5, kde jednotlivé hodnoty prezentovaly specifickou úroveň pravděpodobnosti výskytu nebo závažnosti dané hrozby.

Zkratka	Uvolnit popisky	Ukotvit hrozby	Název	Hodnota	Poznámka
HROZBY - CELKEM				5	
1	Zdravotní hrozby			5	
1.1	Nervová paralýza			2	
1.2	Nevolnost			5	
1.3	Srdeční arytmie			3	
1.4	Bezvědomí			2	
1.5	Dýchací problémy			4	
2	Sociální hrozby			5	
2.1	Panika			5	
2.2	Šíření dezinformací			3	
2.3	Trauma přeživších			4	
2.4	Nedůvěra k veřejným akcím			3	
2.5	Nedůvěra k bezpečnostním agenturám			2	
2.6	Radikalizace dalších jedinců			1	
3	Ekonomické hrozby			5	
3.1	Omezení zemědělské činnosti			4	
3.2	Přerušení festivalu			3	
3.3	Krádež letounu			3	
3.4	Přerušení provozu letiště			2	
3.5	Přerušení provozu muzea			3	
3.6	Pozastavení průmyslové zóny			4	
3.7	Uzavření oblasti útoku			5	
4	Ekologické hrozby			5	
4.1	Kontaminace půdy			5	
4.2	Kontaminace vodních zdrojů			3	
4.3	Kontaminace ovzduší			5	
4.4	Znečištění areálu letiště			3	

Obrázek 6 Vybrané hrozby a jejich hodnoty

(Zdroj: vlastní, 2025)

Aktiva i hrozby byly očíslovány na škále od 0 do 5 a následovně odstupňovány podle závažnosti dopadu na aktiva: Zanedbatelná hrozba (0), Velmi nízká (1), Nízká (2), Střední (3), Vysoká (4) a Velmi vysoká (5).

Zdravotní hrozby jsou individuální, někteří lidé budou mít účinky látky silnější než ostatní. Příznaky se mohou lišit např. vypitím obsahu kelímku, do kterého daná látka spadne a poté je tekutina vypita. Tím pádem bude mít osoba silnější a vážnější účinky než osoba, která absorbuje látku přes kůži. Nervová paralýza se bude vyskytovat zřídka proto hodnota 2. Nevolnost je jedna ze základních účinků látky, která se projevuje u drtivé většiny zasažených osob, proto hodnota 5. Srdeční arytmie jsou, jak u nervové paralýzy vyskytovány zřídka, především u starších jedinců, proto hodnocené jako 3. Bezvědomí je jedno

z konečných symptomů látky, bez zdravotnického zásahu, proto hodnota 2. Dýchací problémy jsou jednou z nejčastějších příznaků zasažení dané látky, ohodnocené hodnotou 4.

Sociální hrozby jsou další velkou kapitolou u teroristického útoku. Panika je nejhorší hrozbou, je naprosto jisté, že panika vypukne a bude mít hrozivé následky jak pro práci složek IZS, tak na evakuaci osob z horké zóny, proto hodnota 5. Šíření dezinformací nastane, pokud nedostanou dostatek informací od složek IZS, proto hodnota 3. Trauma přeživších je ohodnoceno 4 z důvodu, že vypukne panika a uvidí blízké či cizí osoby v závažných situacích. Někteří lidé se budou bát účastnit se dále na veřejných akcích, aby se nestalo něco obdobného, proto hodnota 3. Lidé mohou dávat útok za vinu bezpečnostním agenturám a dále jim nebudou důvěřovat, proto hodnota 2. Může se stát, že po úspěšném teroristickém útoku se budou tvořit další skupiny radikálů. Po takovém útoku bude pro policii největší priorita, aby se takové situace dále nestávaly, z tohoto důvodu hodnota 1.

Ekonomické problémy mohou být z různých situací. Omezení zemědělské činnosti má hodnotu 4 z důvodu okolních zemědělských ploch, které tak budou kontaminované. Přerušení festivalu v tomto případě je nevyhnutelné proto hodnota 3. Krádež letounu naruší finanční stabilitu letiště a zapříčiní zainvestování letiště do bezpečnostních prvků z tohoto důvodu hodnota 3. Přerušení provozu letiště naruší jak zemědělské činnosti letiště, tak provozování vyhlídkových letů proto hodnota 2. Provozování muzea letecké a pozemní techniky získává letiště největší peněžité zisky z tohoto důvodu hodnota 3. Pozastavení průmyslové zóny zapříčiní ekonomické ztráty a nejistotu pracovníků firem proto hodnota 4. Město Vyškov je „proslavené“ dlouhými kolonami automobilů. Uzavření oblasti útoku vede k uzavření dálnice 46 a silnice vedle letiště, to zkomplikuje dojezd do města Vyškov a trasu do Brna. Díky tomu se budou tvořit obrovské kolony ve Vyškově. Pozastaví se činnost letiště a muzea proto byla zvolena hodnota 5, tedy nejvyšší možná.

Ekologické hrozby jsou důležitá kategorie. Kontaminace půdy ovlivní jak lidi, přírodu, tak i zvířata. Látka v půdě dlouho setrvává, proto byla udělena hodnota 5. Vytyčené vodní zdroje závažně nezasahují lidi, ale jsou důležité pro zvířata z tohoto důvodu hodnota 3. Kontaminace ovzduší je nejzávažnější, může se rozšířit do více směrů, zasahuje velkou plochu, ovlivňuje životní prostředí i lidi a zvířata, proto hodnota 5. Znečištění areálu letiště ovlivní provoz celého letiště i s muzeem. Znečištěné tak bude i záložní armádní letiště a přírodní památka, která se též nachází na území letiště z tohoto důvodu hodnota 3.

Aktiva

</

Obrázek 7 Analýza nejzávažnějších hrozeb v softwaru Riskan

(Zpracování vlastní, 2025)

Z analýzy vyplývá, že největšími hrozbami je kontaminace ovzduší, panika, nevolnost a uzavření oblasti útoku. Jako nejmenší hrozby jsou nedůvěra k bezpečnostním agenturám, přerušování provozu letiště a znečištění areálu letiště.

10 NÁVRHOVÉ OPATŘENÍ

V rámci preventivních a represivních opatření, které reagují na vzniklou situaci je především nutné zvýšit kontrolu soukromých a státních firem, které pracují v chemickém průmyslu, především v souvislosti s nebezpečnými látkami, a to i v malém množství. Všechny osoby, které pracují s nebezpečnými látkami, by měli procházet pravidelnými psychologickými a bezpečnostními prověrkami, být monitorovány z hlediska možného radikalizačního vývoje, popřípadě povinni hlásit podezřelé aktivity na pracovišti. Každou takovou firmu je nutné opatřit certifikátem. Dozajista před zaregistrováním vlastního výrobku, který bude firma vyrábět a uvádět na trh, je nutné provést fyzické kontroly, aby se vědělo, s čím tato firma nakládá, v jakém množství, jak dané látky skladuje, odkud je nakupuje aj. Část řetězce jako je vývoj a výroba je zjevně nejvíce exponovaná k případnému zneužití. Další distributor již pracuje s řádně zaregistrovanou látkou, která je schválena k užívání příslušnými úřady a případné nebezpečí k zneužití je tak minimalizováno.

V případě nákupu a dovozu komponentů především ze třetích zemí je zapotřebí zvýšit kontrolu celní správy, která by měla do procesu dovozu vstupovat ve spolupráci s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ). Specialista působící na krajské úrovni by měl kontrolovat místa, kde dochází k nakládání a výrobě nebezpečných látek. Pravidelně by měl provádět analýzy možných rizik a reálných hrozeb zneužití těchto látek. Rovněž by měl spolupracovat s hasičským záchranným sborem, kteří se na kontrolách obdobných výrobních a skladovacích objektů podílejí, jak ze strany protipožární, tak po stránce kontaminace ovzduší, vod, půdy apod. Tyto objekty tak musí podléhat zvýšené objektové ochraně.

Fyzická ostraha kombinovaná s elektronickým zabezpečením a nepřetržitým možným zásahem bezpečnostních složek. Tento prvotní zásah by tak mohl být dále napojen na zásah policie, čímž by se eliminovalo odcizení a zneužití nebezpečných látek.

V případě distribučních prostředků, jako v našem případě práškovací letadlo patřící soukromé osobě by mělo podléhat zvýšené ochraně před možným zneužitím. Letový hangár by měl být opatřen fyzickou osobou v rámci bezpečností agentury a být napojen na centrální pult bezpečnostní služby, který by mohl evidovat každé odblokování, narušení objektu cizí osobou nebo manipulaci s letounem. Případná kontrola by tak mohla být zabezpečena prostřednictvím on-line přenosu bezpečnostní kamerou nebo mobilní aplikací, která by při každé zmíněné situaci okamžitě informovala osoby mající do aplikace

přístup SMS zprávou obsahující, kdo a co provádí s daným letounem či objektem. Bezpečnostní kamera by měla mít takovou kvalitu, aby bylo možné rozlišit, zda se jedná o oprávněnou osobu či nikoliv.

Represivní opatření v takovém případě spadá zcela do kompetence bezpečnostních složek. Tyto složky musí operativně monitorovat případný výskyt teroristických skupin na území České republiky. Tyto bezpečnostní složky tak na základě zjištěné operativní situace musí provádět včasné zásahy proti těmto skupinám. Především pokud skupiny nakládají s nebezpečnými látkami či opiáty. Do represivních opatření tak patří i moc soudní, která takové skupiny trestně postihne a preventivně tak odradí další možné tvořící se obdobné skupiny.

Vytvořený scénář je ideální modelovou situací pro cvičení složek IZS, jedná se o neobvyklý možný scénář, na který by složky IZS nemusely být připraveny. Menší letiště, jako je například letiště Vyškov, nejsou skoro vůbec zabezpečena, tudíž je jednoduché se do objektu dostat a zneužít jejich prostředky. Cvičení by bylo zaměřeno na rychlou identifikaci zneužití nebezpečné látky, zvládnutí panického jednání velkého davu lidí. Jednalo by se především o prvotní zásah na místě.

ZÁVĚR

Závěrem lze konstatovat, že tato bakalářská práce poukázala na problematiku terorismu, a to zejména z hlediska jeho proměnlivosti a neustálého vývoje. Terorismus je fenomén, který se v posledních desetiletích výrazně proměnil, a to nejen v oblasti motivací a cílů jednotlivých aktérů, ale zejména v použitých metodách a prostředcích. Zvláštní pozornost byla v práci věnována zbraním hromadného ničení, které představují mimořádně závažnou a obtížně detekovatelnou hrozbu, jež může mít katastrofální následky pro zdraví obyvatelstva i chod celého státu.

Hlavním přínosem této práce je analýza připravenosti složek integrovaného záchranného systému na modelovou situaci fiktivního teroristického útoku s využitím biologické bojové látky. Výsledky provedené analýzy poukázaly na to, že ačkoliv jsou složky IZS v České republice obecně dobře koordinované a disponují vysokou úrovní odbornosti, existují stále malé mezery, a to především v oblasti útoků biologickou bojovou zbraní. Tyto mezery se týkají nejen odborné připravenosti a dostupnosti speciálního vybavení, ale také efektivity komunikace mezi jednotlivými složkami, což je v případě teroristického útoku klíčové.

Použití kalkulátoru pro podporu tvorby analýzy rizik Riskan umožnilo provést detailní analýzu rizik, identifikovat nejzávažnější hrozby a jejich pravděpodobnost. Na základě získaných poznatků lze doporučit zejména vylepšení bezpečnostních prvků v areálu letiště. Důraz by měl být rovněž kladen na kontrolu firem nakládající s nebezpečnou látkou a předejít tak možnému podobnému útoku. V neposlední řadě by složky IZS měly klást důraz na vzdělávání a cvičení možných netypických zásahů a s tím spojenou aktualizaci krizových plánů, reflektujících aktuální trendy a poznatky v oblasti terorismu. Práce zároveň zdůrazňuje potřebu dalšího výzkumu v této oblasti, a to jak na úrovni teoretické, tak i praktické.

Poznatky a doporučení obsažené v této práci mohou být cenným přínosem nejen pro veřejnost, ale i pro pracovníky integrovaného záchranného systému. Závěrem lze konstatovat, že pouze systematický přístup, kontinuální odborná příprava a účinná koordinace všech relevantních složek mohou vést ke zvýšení úrovně připravenosti a tím k posílení ochrany obyvatelstva v případě teroristické hrozby.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bezpečnostní strategie České republiky: Strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, 2015. Online. In: Vlada.gov.cz. Dostupné z: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>. [cit. 2025-03-09].

BERKA, Jan, 2017. *Teroristická hnutí a jejich ideové základy*. Online. E15.cz. Dostupné z: <https://www.e15.cz/archiv/teroristicka-hnuti-a-jejich-ideove-zaklady-1333091>. [cit. 2025-04-29].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, c2025. *Terorismus*. Online. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. Bis.cz. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>. [cit. 2025-04-29].

COUNCIL FOREIGN RELATIONS EDUCATION, 2023. *The Terrorist Money Trail*. Online. COUNCIL FOREIGN RELATIONS EDUCATION. Education.cfr.org. Dostupné z: <https://education.cfr.org/learn/reading/terrorist-money-trail>. [cit. 2025-04-29].

DANICS, Štefan, 2002. *Extermismus hrozba demokracie*. V Praze: POLICE HISTORY. ISBN 80-86477-07-X.

Definice pojmu terorismus, 2009. Online. Ministerstvo vnitra české republiky. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>. [cit. 2025-03-05].

DE LA CORTE IBÁÑEZ, Luis, 2009. *Logika terorismu*. Historie. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1724-6.

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2025. *Nejnovější trendy v oblasti terorismu v EU*. Online. EVROPSKÝ PARLAMENT. Europarl.europa.eu. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/topics/cs/article/20250124STO26468/terorismus-v-eu-vyvoj-situace-teroristicke-utoky-a-pocet-zatceni-v-roce-2023>. [cit. 2025-04-30].

FAGEL, Michael J. a HESTERMAN, Jennifer L. (ed.), 2017. *Soft Targets and Crisis Management What Emergency Planners and Security Professionals Need to Know: what emergency planners and security professionals need to know*. United States: Taylor & Francis group. ISBN 978-1-4987-5632-7.

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION, c2025. *Terrorism*. Online. FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION. Fbi.gov. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>. [cit. 2025-04-29].

FILIPEC, Ondřej, 2017. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. V Olomouci: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5040-7.

JANOŠEC, Josef, 2010. *O terorismu pro pracovníky bezpečnostního systému*. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě. ISBN 978-80-7385-097-5.

MAPY.CZ, (b.r.). *Letiště Vyškov*. Online. MAPY.CZ. Mapy.cz. Dostupné z: <https://mapy.cz/s/kubulanema>. [cit. 2025-04-23].

MATOUŠEK, Jiří; MIKA, Otakar J. a VIČAR, Dušan, 2005. *Nové hrozby terorismu: chemický, biologický, radiologický a jaderný terorismus: skripta*. Brno: Univerzita obrany. ISBN 80-7231-037-2. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:8b152580-94f7-11e5-a715-005056827e52>.

Methidathion, 2025. Online. En.wikipedia.org. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Methidathion>. [cit. 2025-04-22].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, © 2025. *Stupně ohrožení terorismem*. Online. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Ministerstvo vnitra české republiky. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/chh/clanek/stupne-ohrozeni-terorismem.aspx>. [cit. 2025-03-07].

NEKOLA, David, 2017. *Islám a terorismus*. Pstruží: Lukáš Lhoťan. ISBN 978-80-906030-8-0.

NEŠPOR, Zdeněk, 2020. *Terorismus*. Online. Encyklopedie.soc.cas.cz. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Terorismus>. [cit. 2025-04-30].

ŘEHÁK, David; FOLTIN, Pavel a STOJAR, Richard, 2008. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Česká republika: Ministerstvo obrany České republiky. ISBN 978-80-7278-443-1.

SMOLÍK, Josef, 2020. *Psychologie terorismu a radikalizace: jak se z beránků stávají vlci*. V Brně: Mendelova univerzita v Brně. ISBN 978-80-7509-724-8.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Typologie terorismu podle motivace.....	21
Obrázek 2 Hodnocení aktiv, hrozeb a zranitelnosti.....	43
Obrázek 3 Hodnoty úrovní rizik	43
Obrázek 4 Graficky znázorněná aktiva v ohrožené oblasti	44
Obrázek 5 Vybraná aktiva a jejich hodnoty.....	45
Obrázek 6 Vybrané hrozby a jejich hodnoty	47
Obrázek 7 Analýza nejzávažnějších hrozeb v softwaru Riskan	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Trend nárůstu teroristických útoků v období 1968-1988.....	18
Tabulka 2 Rozšíření typů teroristických útoků v letech 1968-1988	19

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
DVI	Identifikace obětí hromadných neštěstí
EU	Evropská unie
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
KZOS	Krajské zdravotnické operační středisko
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ZZS	Zdravotnická záchranná služba